HE laiksi laajakaistarakentamisen tuesta

Liikenne- ja viestintävaliokunta 17.11.2020

Maija Ahokas, Aino Koskinen

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ

Mistä kyse:

- HE:ssa esitetään säädettäväksi uusi laajakaistatukilaki ja kumottavaksi vanha. Vanhaa lakia sovellettaisiin jatkossakin hankkeisiin, jotka käynnistyneet ennen uuden lain voimaantuloa
- Ehdotettu laki mahdollistaisi jälleen laajakaistarakentamisen tukemisen valtion varoista.
- Tukiohjelmaan varattu 5 miljoonaa euroa vuodelle 2021.
  - →Tavoitteena saada 10 000 uutta kotitaloutta nopeiden yhteyksien piiriin.
- Lain ehdotetaan tulevan voimaan 1.1.2021.

Hallitusohjelma

- Esitys liittyy pääministeri Marinin hallituksen ohjelman strategiseen tavoitteeseen elinvoimainen Suomi.
- Hallitusohjelman mukaan valokuituverkko rakennetaan ensisijaisesti markkinaehtoisesti ja toissijaisesti valtion, kuntien ja EU-rahoituksen kautta.
- Sen mukaan laajakaistan investointivelkaa puretaan jatkamalla laajakaistatukiohjelmaa, jossa huomioidaan myös taajamien ongelmat. Ohjelma suunnataan alueille, joille kaupallista laajakaistaa ei ole tulossa ennen vuotta 2025.

Nopea laajakaista 2010-2018

- Laajakaistarakentamista on edistetty julkisella tuella vuodesta 2010 alkaen.
- Tukea on ollut mahdollista hakea vuoden 2018 loppuun saakka. Tuettujen yhteyksien rakentaminen ja maksaminen jatkuu vuoteen 2022 saakka.
- Tukiohjelman tavoitteena ollut rakentaa saatavuus 130 000 kotitaloudelle.
- Valtion osuus kustannuksista oli n. 69, 5 miljoonaa euroa.

Keskeiset tukiehdot

- Tukiehdot säilyisivät pääosin samoina kuin edeltävässä tukiohjelmassa.
- Tukea olisi mahdollista saada edistyksellisten ja tasalaatuisten yhteyksien rakentamiseen alueilla, joilla markkinaehtoista tarjontaa ei ole.
- Aiemmasta poiketen myös vapaa-ajan asuntojen yhteydet olisivat tuen piirissä.
- Tukea voitaisiin myöntää vain, jos tuen myöntämisellä ei arvioida olevan muita kuin vähäisiä kilpailua ja markkinoiden toimintaa vääristäviä vaikutuksia.
- Ennen tuen hakuprosessia selvitettäisiin alueella kaupallisesti tarjolla olevat laajakaistayhteydet sekä suunnitelmat niiden rakentamiseksi.
- Tukea voisi saada ainoastaan tuenhakija, joka ei ole taloudellisissa vaikeuksissa.

Tuen määrä ja maksuosuudet

- Tukea olisi mahdollista saada laajakaistatukilain mukaan 66 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista.
  - Valtio ja kunta maksaisivat molemmat 33 % kustannuksista.
  - Jos tämä muodostaisi kunnalle kohtuuttoman taloudellisen rasitteen, maksaisi kunta 8 tai 22 % kustannuksista, jolloin valtio maksaisi tukea korotetusti.
  - Kuntien maksuosuudet määritettäisiin lain nojalla annettavalla asetuksella uudestaan.
  - Kriteereinä maksuosuutta määritettäessä käytettäisiin kunnan taloudellisesta tilannetta sekä väestön määrää ja taajama-astetta.
- Myös muu tukiohjelman ulkoinen julkinen tuki olisi hankkeille mahdollista.
- Tuki maksettaisiin toteutuneiden kustannusten perusteella.

Tuen hakemisen ehdot säilyvät samana

- Liikenne- ja viestintävirasto jatkaisi tukiohjelman valtionapuviranomaisena.
- Liikenne- ja viestintävirasto tekisi markkina-analyysin hankealueesta saatuaan siitä maakunnan liitolta perustellun pyynnön.
- Tämän jälkeen maakunnan liitto kilpailuttaisi laajakaistahankkeen.
- Kilpailutuksen voittaja hakisi Liikenne- ja viestintävirastolta tukea.
- Tukipäätöksen tekemisen jälkeen voidaan maksaa enintään 50 % tuesta, loppuosa verkon valmistumisen jälkeen kunnan maksettua osuutensa tuesta.

Yleinen ryhmäpoikkeusasetus (RPA)

- Tukiohjelmaan sovellettaisiin RPA:ta → kaikkia RPA:n säännöksiä sovellettava
- RPA:n edellytyksiä mm.
  - Tukiohjelman kesto vuoden 2023 loppuun asti.
  - Tuki-intensiteetti 100 %.
  - Tukea ainoastaan kustannuksiin, jotka syntyneet hankkeen aloittamisen jälkeen.
  - Teknologianeutraalius.
- Tukiohjelma ei edellytä etukäteisnotifiointia komissiolle, mutta siitä on tehtävä RPA-ilmoitus tukiohjelman tultua voimaan.

Valmistelusta

- HE-luonnos lausuntokierroksella 30.4-12.6.2020. Lausuntoja saatiin 114 kappaletta. Lisäksi esityksestä järjestettiin kuulemistilaisuus 14.5.2020.
- Esityksestä saatu yritystukineuvottelukunnan lausunto 17.6.2020.
- Kuthanek käsittely esityksestä 29.9.2020.
- Esitys on tarkastettu OM:n laintarkastusyksikössä
- Komissiolle lähetetään yleisen ryhmäpoikkeus-asetuksen mukainen ilmoitus esitetyn lain voimaantulon jälkeen